

Pionieren in Passend Onderwijs – Ervaringen van leraren

SWV VO Helmond - Peelland

Uitkomsten SWV VO Helmond-Peelland zijn gebaseerd op interviews op:

3 brede scholengemeenschappen voor vmbo, havo, vwo. In totaal hebben we 17 docenten en 3 zorgcoördinatoren gesproken.

Uit het onderzoek binnen de drie samenwerkingsverbanden¹ blijkt het volgende:

Passend onderwijs in de praktijk

- Veel variatie in ervaringen van leraren
- Veranderingen zijn al langer gaande
- Sommigen zien passend onderwijs als een kans, anderen als bezuiniging
- "Hoeveel verschillen kunnen we aan als school en als leraar?"
- "Er is steeds minder aandacht voor de 'gewone' leerling."

Positieve veranderingen:

- + Meer gericht op individuele ondersteuningsbehoeften en mogelijkheden
- + Flexibeler inspelen op ondersteuningsbehoeften
- + Meer maatwerk
- + Minder verwijzingen
- + Passend onderwijs als gezamenlijke verantwoordelijkheid

Communicatie & informatie

- Expertise uitbreiden, sterkere verbindingen, ook met externe professionals
- Structuur en aanpak is niet altijd helder
- Korte lijnen zijn belangrijk
- Er is steeds meer aandacht voor po-vo, dit blijft belangrijk
- Ouders: helderheid in wat school kan bieden is belangrijk

Professionele leercultuur

- Er is behoefte aan uitwisseling van kennis en ervaring
- Er is behoefte aan praktijkgerichte info en handelingsadviezen
- Het is handig als leraren zich specialiseren, anderen kunnen bij hen te rade gaan
- Sturen en prioriteren vanuit de leiding is belangrijk, deskundigheidsbevordering is nodig en niet vrijblijvend.

Tot slot: randvoorwaarden zijn van belang (tijd, materialen, ruimte)

¹ SWV Passend Onderwijs Zuid-Kennemerland PO, Sterk VO Utrecht & Stichtse Vecht, Helmond –Peelland VO. Zie ook de volledige rapportage Pionieren in Passend Onderwijs- Ervaringen van leraren. Oberon (2015).

Specifiek voor SWV VO Helmond-Peelland geldt:

Aanbevelingen

- Zorg dat voor alle betrokkenen (binnen en buiten de school) duidelijk is wat de school kan bieden (mogelijkheden, grenzen).
- Geef sturing aan scholing: zorg ervoor dat deze *zinvol* (toepasbaar) en *niet vrijblijvend* is. De schoolleiding speelt hier een belangrijke rol, zij kan prioriteiten aangeven.
- Faciliteer deskundigheidsbevordering (scholing, uitwisseling) door ervoor te zorgen dat deze zoveel mogelijk binnen reguliere werk-/scholingsuren kan plaatsvinden.
- Investeer in onderling overleg, zodat docenten onderling ervaringen met leerlingen kunnen uitwisselen en hun aanpak op elkaar afstemmen, maar ook zodat de schoolleiding een luisterend oor kan zijn voor de docenten.

Passend onderwijs in de praktijk

Uit de gesprekken blijkt dat de mate waarin veranderingen n.a.v. passend onderwijs plaatsvinden of bemerkt worden sterk verschilt per school. Op de ene school merken docenten dat er in aanloop naar en sinds de invoering van passend onderwijs veranderingen zijn doorgevoerd op school ten aanzien van de zorgstructuur en dat er meer wordt gedaan aan de toerusting van docenten en aan communicatie over extra ondersteuning. Op een andere school merken de docenten nog weinig tot geen veranderingen. Op alle drie de scholen wordt ervaren dat het aantal leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte toeneemt. Dit is echter geen direct gevolg van de invoering van passend onderwijs, maar volgens de docenten is deze toename al langer merkbaar. Een deel van de docenten ziet passend onderwijs als een kans, maar er zijn ook docenten die zich zorgen maken over de bezuinigingen waar het samenwerkingsverband mee te maken heeft, met name in het vmbo ervaart men de toename van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte als een verzwarende.

Communicatie & informatie

De implementatie van veranderingen in de ondersteuningsstructuur lijkt op alle scholen aandacht te behoeven. Docenten geven aan onvoldoende op de hoogte te zijn waar welke ondersteuning te vinden is en wat de school allemaal aan ondersteuning biedt. Communicatie en informatie over de zorgstructuur blijkt cruciaal. Door een zorgcoördinator van één van de scholen wordt opgemerkt dat ze hierover bewust niet per mail of nieuwsbrief communiceren, om iedereen mee te nemen is het onderlinge gesprek volgens hem heel belangrijk. Daarnaast merkt hij op dat het laten landen van passend onderwijs in teams ook tijd kost, die je het moet geven, maar daarbij wel prioriteiten moet stellen en bewaken dat mijlpalen ook behaald worden.

Docenten ervaren leerlingbesprekingen als een zeer zinvolle manier om kennis van en ervaringen te delen en het omgaan met een leerling af te stemmen met elkaar. Docenten pleiten voor voldoende tijd voor leerlingbesprekingen. Een verbeterpunt ten aanzien van het uitwisselen van kennis over een leerling betreft het bijhouden van Magister. Dit geldt voor alle drie de scholen.

Professionele leercultuur

Wat scholen aan scholing/toerusting van docenten ten behoeve van passend onderwijs doen, verschilt. Op de ene school zijn volgens de docenten verschillende cursussen, workshops, intervisie en dergelijke georganiseerd. Op een andere school hebben docenten niet of nauwelijks gemerkt dat er activiteiten werden aangeboden die erop gericht waren docenten beter toe te rusten voor passend onderwijs. De mate waarin docenten behoefte hebben aan scholing verschilt ook. Volgens de zorgcoördinator van één van de scholen wordt door docenten nog te weinig de noodzaak gezien om zich te scholen.

Docenten die wel behoefte hebben aan scholing, zijn vooral op zoek naar concrete handvatten voor

het omgaan met bepaald gedrag, maar ook aan een stukje theorie over stoornissen is behoefte.

Randvoorwaarden

Scholing en uitwisseling van ervaringen zou volgens geïnterviewden binnen reguliere werktijden plaats moeten kunnen vinden. Verder mist men een ruimte voor leerlingen die even niet in een klas kunnen functioneren. Tot slot : kleinere klassen en een onderwijsassistent maken meer differentiatie mogelijk.

Tips van geïnterviewden

- De docenten geven aan dat het belangrijk is dat je als docent interesse hebt voor de leerlingen en voor wat er in de klas gebeurt.
- Ga uit van de mogelijkheden van leerlingen.
- Overleg kort en duidelijk. Niet te veel bureaucratie.
- Als leerlingen met een dik dossier binnenkomen, betekent dat niet automatisch dat het heel lastig wordt. Houd een open vizier en maak je niet teveel zorgen.
- Zorg dat er voldoende informatie vanuit basisscholen wordt overgedragen! De docenten ervaren regelmatig dat er geen of weinig informatie van de basisschool meekomt.
- Een goed gecoördineerde planmatige aanpak, zowel voor de korte als de langere termijn met daarin aandacht voor reflectie en evaluatie is van belang.
- Zorg voor bepaalde functies in de school (zoals een orthopedagoog, zorgcoördinator, team-intern begeleider) die ervoor kunnen zorgen dat kennis en ervaring aanwezig is en het ondersteuningsproces op alle lagen bewaakt wordt.
- Verantwoordelijkheid leggen bij alle betrokkenen: school, ouders en leerling.
- Veel leraren willen mee in de ontwikkeling van passend onderwijs, maar het vraagt wel wat van mensen. Een luisterend oor op verschillende niveaus is daarom nodig.
- De randvoorwaarden om passend onderwijs te kunnen bieden moeten in orde zijn. Zorg voor scholing, ondersteuning en begeleiding van personeel. Er is vaak behoefte aan praktische voorbeelden. Kijk ook op individueel niveau wat nodig is.
- Bespreek autisme, ADHD en andere stoornissen in de klas of maak een lessenserie over verschillende stoornissen. Als leerlingen weten wat er met een andere leerling aan de hand is, helpt het hen het gedrag van die leerling begrijpen. Dit kan mooie momenten in de klas opleveren.
- Directies zouden moeten verantwoorden naar docenten toe waaraan het geld, dat ze van het samenwerkingsverband ontvangen voor de zorg, wordt besteed.
- Passend onderwijs moet de tijd en de ruimte krijgen om te landen (bijvoorbeeld in de teams).